

TẦM QUAN TRỌNG VÀ TÍNH ỨNG DỤNG CỦA THÀNH NGỮ TRONG DẠY VÀ HỌC TIẾNG ANH

NGUYỄN THÙY LINH *

Tóm tắt: Thành ngữ đóng vai trò quan trọng trong quá trình giảng dạy tiếng Anh. Bài viết đi vào khảo sát tầm quan trọng của thành ngữ trong quá trình giảng dạy tiếng Anh. Ngữ liệu khảo sát là các bảng hỏi, gồm 100 phiếu dành cho sinh viên năm thứ hai chuyên ngành Tài chính - Ngân hàng, Trường Đại học Thương mại và 10 phiếu dành cho giáo viên tham gia giảng dạy học phần tiếng Anh 1 của Bộ môn Dịch tiếng Anh. Ngoài ra, bài viết còn tiến hành quan sát 50 giờ giảng dạy tiếng Anh ở các lớp Tiếng Anh 1 để phân tích, thống kê ngữ liệu và nêu thực trạng sử dụng thành ngữ trong các giờ học tiếng Anh, từ đó đề xuất các cách thức ứng dụng thành ngữ trong dạy và học tiếng Anh cho sinh viên đại học.

Từ khóa: Thành ngữ, sinh viên năm thứ hai, Khoa Đào tạo Quốc tế, Trường Đại học Thương mại.

Abstract: Idioms play an important role in the process of teaching English. The article examines the importance of idioms in the process of teaching English. The survey materials are questionnaires, including 100 votes for second-year students majoring in Finance - Banking, Thuongmai University and 10 votes for teachers participating in teaching English module 1 of the Department of English Translation. In addition, the article observes 50 hours of English teaching in English classes 1 in order to analyze and collect the data, from which it is possible to raise the status of using idioms in English lessons, and

propose the ways to apply idioms in teaching and learning English for university students.

Keywords: Idioms, second-year students, International Training Department, Thuongmai University.

1. Đặt vấn đề

Thành ngữ đóng vai trò vô cùng quan trọng trong bất kỳ một ngôn ngữ nào trên thế giới. Thành ngữ không chỉ đúc kết những nét văn hóa truyền thống, kinh nghiệm của người dân mỗi quốc gia, mà đó còn là nguồn ngữ liệu phục vụ giao tiếp trong cuộc sống thường ngày cũng như trong sách báo. Do đó, khi học một ngoại ngữ, nắm vững và vận dụng được các thành ngữ của ngôn ngữ đó trong giao tiếp là rất cần thiết.

Nhằm đạt chuẩn trình độ tiếng Anh theo khung năng lực 6 bậc, đáp ứng yêu cầu phỏng vấn chuyển giai đoạn và học các môn chuyên ngành với chuyên gia nước ngoài, Trường Đại học Thương mại đã bắt đầu chú trọng nâng cao chất lượng đào tạo cho sinh viên (SV) bằng cách xây dựng

* ThS - Khoa Tiếng Anh, Trường Đại học Thương mại; Email: takeiteasyvn@gmail.

riêng chương trình đào tạo. Trong đó, để đạt được điểm cao hơn ở kỹ năng nói và viết, SV cần biết vận dụng các thành ngữ để làm bài nói và bài viết trôi chảy hơn, cách diễn đạt mới mẻ hơn, sâu sắc hơn và tiệm cận với cách nói, cách viết của người bản địa hơn và nâng được điểm số cao hơn.

Hơn nữa, cho đến nay chưa có nhiều nghiên cứu về việc giảng dạy và ứng dụng thành ngữ trong dạy học tiếng Anh. Do đó, bài viết này nhằm tiến hành phân tích thực trạng, vai trò và đề xuất các cách ứng dụng thành ngữ cho SV một cách hiệu quả để đạt điểm cao hơn ở các kỹ năng nói và viết trong các kỳ thi đánh giá năng lực tiếng Anh.

2. Thành ngữ tiếng Anh

Phần lớn các nhà ngôn ngữ học định nghĩa: thành ngữ là biểu thức ngôn ngữ cố định và không thể được hiểu theo nghĩa đen, hay nói cách khác nghĩa của thành ngữ không phải là phép cộng đơn thuần nghĩa của các bộ phận cấu tạo nên thành ngữ đó [6], [7].

Fernando [5] phân loại thành ngữ dựa trên mức độ cô lập nghĩa và mức độ tối nghĩa thành ba tiểu loại như sau: (i) Thành ngữ thuần là những biểu thức chứa nhiều từ hoạt động như những đơn vị ngữ nghĩa độc lập mà ý nghĩa của các thành tố từ riêng lẻ không thể gộp lại với nhau để tạo ra ý nghĩa chung của thành ngữ (ví dụ: *"dime a dozen"* nghĩa là *"thứ dễ dàng có được"* chứ không có nghĩa là *"đồng xu một tá"*); (ii) Bán thành ngữ là loại thành ngữ mà một thành tố tạo nên nó giữ lại nghĩa nguyên văn (ví dụ: *"As poor as a church mouse"* có nghĩa là *"Nghèo rớt mòng tơi"*, *"Money makes the mare go"* có nghĩa là *"Có tiền mua tiên cũng được"*; một thành phần của thành ngữ là *"poor"* (nghèo) và *"money"* (tiền) giữ nguyên nghĩa đen của chúng); (iii) Thành ngữ nguyên văn có thể được giải thích dựa

trên nghĩa đen của các yếu tố cấu thành, hay nói cách khác, chúng có nghĩa tường minh, hay là ý nghĩa trực tiếp, mặc dù đôi khi cần phải hiểu theo nghĩa biểu trưng (ví dụ: *"bread and butter"* có nghĩa là *"thu nhập"*, nghĩa này có thể được suy luận từ nghĩa nguyên văn của các thành tố *"bread"* (bánh mì) và *"butter"* (bơ)).

Xét từ bình diện cú pháp, có nhiều tiêu chuẩn cú pháp khác nhau giúp nhận diện các đặc trưng của thành ngữ. Theo đó, thành ngữ tiếng Anh có thể phân loại theo từ loại, chẳng hạn một thành ngữ có thể đóng vai trò là ngữ danh từ (ví dụ: *bread and butter* - *thu nhập*), ngữ tính từ (ví dụ: *up and running* - *công việc đã đi vào nền nếp*) hoặc ngữ động từ (ví dụ: *pay peanuts* - *đem lại đồng lương bèo bọt*).

Kathryn Ayers với công trình *A Study of Idioms in Relation to Language Universals* (Nghiên cứu thành ngữ trong mối quan hệ với các khái niệm phổ quát của ngôn ngữ) [3] xem xét cách thức các khái niệm chung của ngôn ngữ tiết lộ thông tin về mối quan hệ giữa văn hóa và ngôn ngữ. Áp dụng giả thuyết Sapir-Whorf, còn gọi là học thuyết tương đối về ngôn ngữ, tác giả nêu lên câu hỏi: Văn hóa ghi dấu ấn vào ngôn ngữ hay ngôn ngữ ghi dấu ấn vào văn hóa? Từ đó, tác giả thực hiện khảo sát liên văn hóa với một số thành ngữ phổ biến nhằm tìm hiểu xem những biểu thức nào xuất hiện trong nhiều nền văn hóa, và những ngôn ngữ nào thể hiện lời nói bóng gió khác với tiếng Anh và các ngôn ngữ khác. Theo quan điểm của tác giả, thành ngữ là một loại ngôn ngữ bóng gió cung cấp thông tin về những khái niệm phổ quát của ngôn ngữ và những biểu thức khác nhau được sử dụng để truyền tải nghĩa. Đồng thời, tác giả cũng xác định thành ngữ trên quan điểm tương đồng với hầu hết các nhà nghiên cứu trên thế giới đó

là: “thành ngữ là những cụm đặc ngữ có nghĩa gì đó khác với cách hiểu theo nghĩa đen của các từ riêng lẻ”. Thành ngữ “*It’s raining cats and dogs*” được lấy làm ví dụ minh họa cho cách hiểu này. Hiểu theo nghĩa đen, thành ngữ trên có nghĩa là “*Trời đang mưa chó và mèo*”, trong khi ý nghĩa thực của nó là “*Trời đang mưa rất to*”. Như vậy, nghĩa của thành ngữ là nghĩa theo ngữ cảnh chứ không phải nghĩa đen, do đó nghiên cứu thành ngữ cần xem xét cơ sở văn hóa và lịch sử.

3. Nội dung nghiên cứu và kết quả nghiên cứu

3.1. Ngữ liệu và phương pháp nghiên cứu

Với mục đích khảo sát tầm quan trọng của thành ngữ đối với việc dạy tiếng Anh trên lớp học và tính ứng dụng của chúng cho SV, chúng tôi tiến hành điều tra bảng hỏi đối với 100 SV chuyên ngành Tài chính - Ngân hàng, Khoa Đào tạo Quốc tế, năm thứ hai, Trường Đại học Thương mại và 10 giáo viên (GV) tham gia giảng dạy học phần tiếng Anh 1 của Bộ môn Dịch tiếng Anh. Ngoài ra, chúng tôi còn tiến hành 50 giờ quan sát giảng dạy ở các lớp Tiếng Anh 1, giáo trình *Life Intermediate Student’s Book* [8], nhằm tìm hiểu thành ngữ được các GV dạy như thế nào trong giờ giảng của mình. Quá trình khảo sát được tiến hành vào năm học 2021 - 2022.

3.2. Kết quả nghiên cứu

3.2.1. Thực trạng của việc dạy và học thành ngữ

Để nêu thực trạng dạy và học thành ngữ của SV, bài viết đi vào khảo sát trường hợp ở Khoa Đào tạo Quốc tế, chuyên ngành Tài chính - Ngân hàng K18. Những vấn đề được đặt ra là: 1) GV có thường xuyên sử dụng thành ngữ trong giờ dạy tiếng Anh không?; 2) Nhận thức, thái độ của SV như

thế nào khi tiếp nhận thành ngữ trong giờ học tiếng Anh?; 3) GV và SV gặp khó khăn gì trong quá trình ứng dụng thành ngữ vào việc dạy và học tiếng Anh?

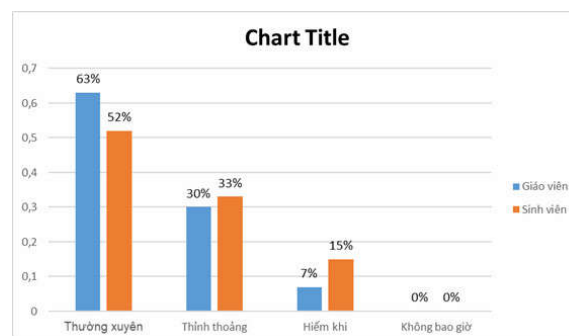
Kết quả cụ thể như sau:

3.2.1.1. Tần suất áp dụng các thành ngữ trong giờ học tiếng Anh

Câu hỏi cho SV: GV dạy tiếng Anh có thường đưa các thành ngữ vào giờ học tiếng Anh cho SV không?

Câu hỏi cho GV: Thầy/cô có thường đưa các thành ngữ vào giờ học cho SV không?

Với câu hỏi trên có 52% SV và 63% GV thường xuyên đưa các thành ngữ vào giờ học tiếng Anh. Không có SV nào cũng như GV nào chưa bao giờ làm quen với hoạt động này. 33% SV và 30% GV còn lại thỉnh thoảng có hoạt động này. Có 15% SV cho rằng họ hiếm khi được làm quen với các thành ngữ trong giờ học tiếng Anh. Điều này cho thấy việc đưa các thành ngữ vào giờ tiếng Anh là một hoạt động được chú trọng và được sử dụng với tần suất cao trong các lớp học tiếng Anh, hệ liên kết quốc tế.

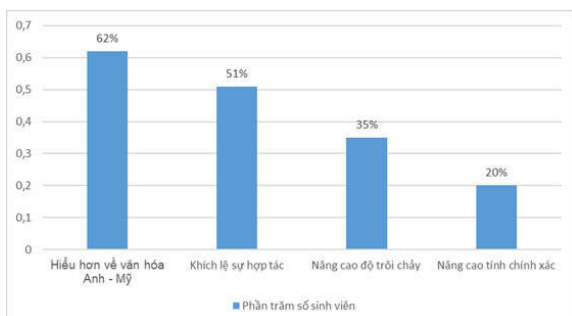

Hình 1. Ý kiến của GV và SV về tần suất đưa thành ngữ vào giờ học tiếng Anh

3.2.1.2. Nhận thức, thái độ của sinh viên về thành ngữ trong giờ học tiếng Anh

Câu hỏi cho SV: Những lợi ích của việc sử dụng các thành ngữ trong giờ học tiếng Anh là gì? (Được lựa chọn nhiều phương án)

Khi thu thập số liệu ở câu hỏi này, nhóm tác giả thấy SV có nhận thức rất tốt về các lợi ích khác nhau của thành ngữ trong giờ học tiếng Anh. 62% SV cho rằng hoạt động này giúp SV hiểu hơn về văn hóa Anh - Mỹ, 51% SV cho rằng hoạt động này thúc đẩy sự hợp tác của người học. Có 20% SV cho rằng sử dụng thành ngữ nâng cao tính chuẩn xác khi nói tiếng Anh và 35% SV cho rằng hoạt động này nâng cao độ trôi chảy khi nói tiếng Anh. Ngoài ra, không có ý kiến nào về những lợi ích khác.

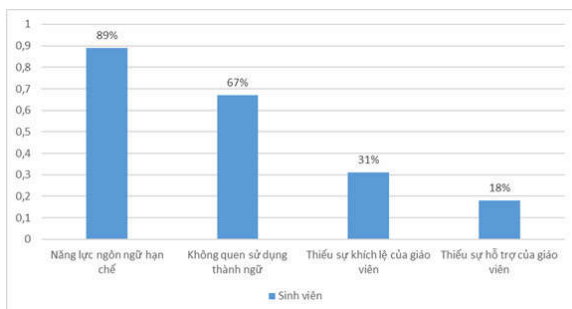

Hình 2. Ý kiến của SV về lợi ích của thành ngữ

3.2.2.1. Những khó khăn từ phía sinh viên

Câu hỏi: Những khó khăn mà các bạn gặp phải khi vận dụng thành ngữ là gì?

89% SV cho rằng năng lực ngôn ngữ còn hạn chế. 67% SV cho rằng không quen với việc sử dụng thành ngữ. Ngoài ra, 31% SV cũng có ý kiến rằng các em thiếu sự khích lệ của GV và 18% SV thiếu sự hỗ trợ từ GV.

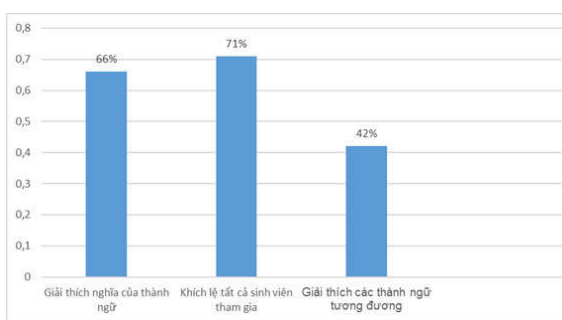

Hình 3. Ý kiến của SV về những khó khăn khi vận dụng thành ngữ

3.2.2.2. Những khó khăn từ phía giáo viên

Câu hỏi: Thầy/cô gặp khó khăn gì khi hướng dẫn SV sử dụng thành ngữ? (Được lựa chọn nhiều phương án)

GV khi được hỏi về những khó khăn mà họ gặp phải cũng có 66% trong số họ gặp khó khăn khi giải thích về nghĩa của thành ngữ. Qua kết quả thu thập số liệu có 71% GV gặp khó khăn trong việc khích lệ tất cả SV sử dụng thành ngữ khi nói và viết, 42% GV gặp khó khăn khi giải thích các thành ngữ tương đương.

Hình 4. Ý kiến của GV về những khó khăn khi hướng dẫn SV sử dụng thành ngữ

Kết quả điều tra cho thấy cả GV và SV đều nhận thức được tầm quan trọng của việc sử dụng thành ngữ, 63% GV thường xuyên đưa thành ngữ vào giờ học tiếng Anh và 62% SV nhận thức được lợi ích của việc sử dụng thành ngữ trong việc hiểu hơn về văn hóa Anh - Mỹ. Tuy nhiên, trong quá trình giảng dạy tiếng Anh, GV cũng gặp một số khó khăn trong việc giải thích nghĩa của thành ngữ, khích lệ tất cả SV tham gia, hay giải thích các thành ngữ tương đương. Với thực trạng, khó khăn này, GV sẽ phải nỗ lực rất nhiều, từng bước để dạy SV áp dụng được các thành ngữ vào giờ học. Bên cạnh những khó khăn từ phía GV, SV cũng gặp khó khăn như năng lực ngôn ngữ còn hạn chế, không quen sử dụng thành ngữ và thiếu sự khích lệ và hỗ trợ từ GV. Quá trình

dạy và học tiếng Anh là sự kết hợp uyển chuyển và thúc đẩy nhau giữa thầy và trò. Do đó, để khắc phục những khó khăn này, bài viết trình bày một số kiến nghị, đề xuất đối với GV cũng như SV với mục đích giúp SV có kết quả học tốt hơn.

4. Một số kiến nghị, đề xuất

4.1. Đối với giáo viên

Thứ nhất, GV phải là người truyền tải đến SV ý nghĩa, sự cần thiết của việc học thành ngữ để SV tích cực hợp tác. Để làm được việc này, GV cần khích lệ SV bằng các hình thức cộng điểm thưởng cho các bài thuyết trình, các đoạn văn, bài văn có các thành ngữ phù hợp, đọc những quyển sách, câu chuyện, xem các bộ phim có các thành ngữ. Trong quá trình đọc và xem, GV cần hỗ trợ SV trong việc giải thích nghĩa và phân tích để SV hiểu và biết cách áp dụng. GV không nên liệt kê danh sách thành ngữ trong một buổi học. Đó là phương pháp nhàm chán, không hiệu quả vì SV sẽ không thể nhớ nổi hoặc thuần thục cách sử dụng hàng loạt thành ngữ cùng lúc. Việc hiểu rõ một thành ngữ rất khó nhưng việc giải thích được một thành ngữ cho người khác nắm rõ lại càng khó hơn. Vì vậy, trong một buổi dạy, GV chỉ nên giới thiệu từ ba đến năm thành ngữ và cộng điểm, tuyên dương những SV tích cực.

Thứ hai là thực tế có đến 89% SV gặp khó khăn do năng lực ngôn ngữ còn hạn chế. Do đó, một trong những gợi ý cho GV là cần có những phương pháp dạy tiếng Anh hiệu quả đan xen với dạy thành ngữ liên quan đến chủ đề bài giảng. Như vậy, SV sẽ dễ nhớ hơn và sẽ làm quen nhanh chóng hơn. GV nên lập ra các nhóm trên Zalo, Facebook,... để cung cấp cho SV các tài liệu nghe hiểu, bài khóa đọc hiểu, yêu cầu các em luyện tập hàng ngày nhằm tích

lũy vốn từ vựng, kỹ năng nghe hiểu và đọc hiểu. Sau đó, GV sẽ khuyến khích SV viết các đoạn văn, quay lại video các bài thuyết trình để GV chấm điểm và sửa hàng tuần, hoặc một tuần hai lần. Với sự kiên trì của SV và động viên, khích lệ của GV trong một khoảng thời gian 1 học kỳ hoặc 1 năm học, năng lực sử dụng thành ngữ của SV sẽ được cải thiện đáng kể, từ đó nâng cao năng lực sử dụng tiếng Anh của SV.

Thứ ba, qua điều tra có 42% GV gặp khó khăn trong việc giải thích các thành ngữ tương đương. Do đó, trước khi dạy bất kỳ thành ngữ nào, GV nên cân nhắc đến việc giải thích cho SV hiểu rõ từng từ riêng lẻ trong thành ngữ. Tránh việc giới thiệu những thành ngữ chứa toàn từ vựng mới và cố gắng đơn giản hóa ý nghĩa của chúng. GV nên đưa các thành ngữ tương đương vào trong bài học và giới thiệu cho SV một số cuốn sách, từ điển thành ngữ, hay các trang web học thành ngữ hiệu quả như *The Phrase Finder*, *The Free Dictionary: Idioms and Phrases*, *Open English World*, *The Idiom Connection*,...

4.2. Đối với sinh viên

Thứ nhất, kết quả nghiên cứu cho thấy 62% SV cho rằng học thành ngữ giúp các em hiểu hơn về văn hóa Anh - Mỹ. Do đó, SV cần thay đổi suy nghĩ học tiếng Anh chỉ cần giỏi từ vựng và ngữ pháp, mà cần nhận thức rõ tầm quan trọng của việc áp dụng các thành ngữ vào các kỹ năng viết và nói tiếng Anh để tiệm cận đến cách viết, cách nói của người bản ngữ.

Thứ hai là đa số SV (89%) gặp khó khăn do năng lực ngôn ngữ hạn chế. Do đó, muốn nâng cao năng lực ngôn ngữ, sử dụng thành ngữ thành thạo trong thực tiễn thì SV cần chăm chỉ nghe các đoạn hội thoại, xem phim, đọc tài liệu, bài khóa, sách, báo, tạp

chí,... hàng ngày, hàng tuần, hưởng ứng các phong trào của GV. SV có thể tưởng tượng những tình huống cụ thể, luyện nói về tình huống này, chủ động đưa các thành ngữ vào để biểu đạt nội dung. Ban đầu, việc này hơi cứng nhắc nhưng khi đã quen và hiểu dần về thành ngữ, SV có thể sử dụng nó tự nhiên hơn.

Thứ ba, kết quả khảo sát cho thấy có đến 67% SV không quen sử dụng thành ngữ. Trong khi đó, hiện nay với sự phát triển của mạng Internet, SV có thể tự chủ động tìm hiểu các cách học thành ngữ hiệu quả, các trang web hay sách, truyện, tạp chí, báo, phim,... Mỗi SV chỉ nên học nhiều nhất 5 thành ngữ một lần và luyện tập sử dụng các thành ngữ đã và đang học để ghi nhớ và dùng trôi chảy. Để sử dụng được thành ngữ trong nói và viết hiệu quả, SV cần hiểu được nghĩa của thành ngữ. Nếu trong trường hợp không tìm được các thành ngữ tương đương trong tiếng Việt, cần tìm hiểu, học hỏi, tra từ điển để tránh sử dụng sai, không phù hợp về ngữ cảnh.

5. Kết luận

Bài viết đã điều tra, thu thập và phân tích kết quả của 100 phiếu điều tra dành cho SV, 10 phiếu điều tra dành cho GV. Kết quả điều tra cho thấy, hầu hết GV và SV đều nhận thức rõ vai trò tích cực, tầm quan trọng của việc vận dụng thành ngữ trong nói và viết tiếng Anh. Trên thực tế, SV năm thứ hai gặp nhiều rào cản về việc sử dụng thành ngữ trong giao tiếp nên năng lực ngôn ngữ, kỹ năng nói còn nhiều hạn chế. Do đó, GV cần có những phương pháp

giảng dạy phù hợp để SV có thể ứng dụng được việc sử dụng thành ngữ vào quá trình học của mình. Những kết quả nghiên cứu trên mang tính gợi mở, góp một phần nhỏ để tăng thêm hiệu quả về phương pháp dạy học của GV, tiệm cận đến nhu cầu của SV và giúp SV nói và viết tiếng Anh tốt hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Hoàng Văn Hành (Chủ biên), *Kể chuyện thành ngữ tục ngữ Việt Nam*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 1994.
- [2] Trịnh Vinh Hiền, “Nghiên cứu cải thiện kỹ năng nói cho sinh viên năm thứ nhất”, *Nghiên cứu khoa học*, Đại học Quốc gia Hà Nội, 2008.
- [3] Ayers, K., *A Study of Idioms in Relation to Language Universals*, Senior Thesis, Liberty University, 2015.
- [4] Brown, H. D., *Principles of language learning and teaching*, 3rd Edition, Prentice Hall Regents, New Jersey, 2007.
- [5] Fernando, C., *Idioms and Idiomaticity*, Oxford University Press, Oxford, 1996.
- [6] Fraser, B., “Idioms within a Transformational Grammar”, *Foundations of Language*, Vol.6, pp.22-42, 1970.
- [7] Gibbs, R., “Why Idioms are not Dead Metaphors”, in C. & Cacciari, *Idioms: Processing, Structure and Interpretation*, pp.57-77, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, New Jersey, 1993.
- [8] Hughes, J., Stephenson, H., Dummett, P., *Life Intermediate Student's Book*, 2nd Edition, National Geographic Learning, 2020.
- [9] Nguyễn Vĩnh Hà, “Difficulties experienced by Vietnamese lecturers teaching speaking at university level and some suggested solutions”, *Foreign Studies*, Vol.26, No.4, pp.252-256, 2001.
- [10] *Oxford Advanced Dictionary*, Oxford University Press, 1995.